

„*Patientia et caritas*” W hołdzie Księdzu Kardynałowi Henrykowi Gulbinowiczowi Arcybiskupowi Metropolicie Wrocławskiemu w 25-lecie sakry biskupiej 8 II 1970 – 8 II 1995, pod redakcją ks. Ignacego Deca, Papieski Fakultet Teologiczny i Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne we Wrocławiu, Wrocław 1995, ss. 571.

Prezentowana publikacja jest księgą jubileuszową upamiętniającą 25-lecie sakry biskupiej księdza kardynała Henryka Gulbinowicza (8 II), a także inne rocznice w życiu dostojnego Jubilata zbiegające się w 1995 roku: 10. rocznica wyniesienia do godności kardynalskiej (25 V), 45. rocznica święceń kapłańskich (18 VI) i 20. rocznica nominacji na arcybiskupa metropolitę wrocławskiego (15 XII). Praca ta jest próbą ukazania osoby dostojnego Jubilata, jego życia i działalności. Dlatego jej tytuł zawiera zawołanie wpisane w herb Księdza Kardynała: „*Patientia et caritas*” (cierpliwość i miłość), które może wyrażać w lapidarny sposób całą Jego osobę i życie.

Patientia et caritas jest pracą zbiorową. Obok okolicznościowego listu gratulacyjnego Jana Pawła II i słowa wstępnego ks. Ignacego Deca obejmuje 39 tekstów o różnej objętości i zawartości. Na początku umieszczono teksty szczególnych osób w polskim Kościele: ks. prymasa Józefa kard. Glempa, który ukazał wkład kardynała Gulbinowicza w prace Rady Głównej Episkopatu Polski, ks. arcybiskupa metropolity krakowskiego Franciszka kard. Macharskiego o historycznych związkach pomiędzy dwiema stolicami biskupimi w Krakowie i Wrocławiu oraz wdzięczne, osobiste wspomnienie ks. arcybiskupa Józefa Kowalczyka, Nuncjusza Apostolskiego w Polsce, ucznia ks. Henryka Gulbinowicza. Pozostałe teksty kolegium redakcyjne Papieskiego Fakultetu Teologicznego i Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego we Wrocławiu podzieliło na trzy grupy. Część pierwsza obejmuje prace poświęcone samej osobie Księdza Kardynała Jubilata. Rozpoczyna ją obszerny artykuł ks. J. Swastka pt. *Christo militans. Z życia i działalności arcybiskupiej kardynała Henryka Gulbinowicza*, w którym próbuje on ukazać całość działalności pasterskiej Jubilata na tle najnowszej historii polskiego

Kościół, szczególnie na Dolnym Śląsku. Praca ta, chociaż jest – według słów samego autora – „daleka od wyczerpującego i adekwatnego ujęcia bogatej i zróżnicowanej działalności duszpasterskiej” Wrocławskiego Arcypasterza (ponieważ nie wykorzystał on materiałów archiwalnych), może jednak stać się cennym źródłem w badaniach historyczno-naukowych.

O działalności i stylu pracy kardynała H. Gulbinowicza w ramach Konferencji Episkopatu Polski pisze abp Bronisław Dąbrowski, natomiast abp Kazimierz Majdański ukazuje Go jako „człowieka przełomu” na progu XXI wieku. Biskup Marian B. Kruszyłowicz podejmuje w swoim artykule bardzo ważny i interesujący temat służby ks. kardynała H. Gulbinowicza dla katolików na Wschodzie, którzy tworzą szczególnego rodzaju „Kościół cierpienia i milczenia” Na tle trudności ekumenicznych bp Jeremiasz, prawosławny biskup wrocławski i szczeciński, ukazuje prace Księdza Jubilata w ramach Komisji Mieszanej utworzonej w 1974 roku.

Ks. Cz. Bartnik w swoim artykule pt. *Myśliciel z ducha Solidarności* prezentuje dostojnego Jubilata jako „kardynała Solidarności”, natomiast jako „męża opatrnościowego i człowieka wielkiego duchowego formatu” pragnie Go przedstawić ks. W. Bochnak w artykule pt. *Moja współpraca z księdzem kardynałem Henrykiem Gulbinowiczem (1976-1988)*. Na podstawie różnych faktów z życia Księdza Kardynała ks. J. Krucina chce wykazać charakterystyczny styl Kardynała, który określa jako „ciągłość i rozwój” (artykuł: *Styl Kardynała: ciągłość i rozwój*). Ks. J. Lewandowski w artykule pt. *Patientia et caritas. Osobowość kardynała Henryka R. Gulbinowicza* skupia się na analizie etapów rozwoju myśli naukowej dostojnego Jubilata. Bardzo cenną wartość posiada także zebrana i przedstawiona przez ks. J. Mandziuka bibliografia podmiotowa i przedmiotowa Księdza Kardynała, ułożona chronologicznie.

Część druga zatytułowana *W drodze do Wrocławia* gromadzi prace dotyczące życia i działalności Księdza Kardynała w okresie poprzedzającym przybycie do Wrocławia. Kolega z seminaryjnej ławy ks. K. Wilczewski wspomina ks. Henryka Gulbinowicza jako alumna Wyższego Seminarium Duchownego w Wilnie i Białymstoku, bp J. Mazur pisze o okresie studiów akademickich na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, bp J. Wojtkowski o dziesięciu latach posługi kapłańskiej H. Gulbinowicza w diecezji warmińskiej, bp W. Ziemia ukazuje Jego pracę nauczycielską i wychowawczą w Kościele warmińskim, wreszcie bp Sławoj L. Głódź prezentuje Księdza Kardynała jako administratora apostolskiego archidiecezji w Białymstoku (1970-1976).

W trzeciej części odnajdujemy prace dotyczące działalności Księdza Jubilata jako arcybiskupa metropolity wrocławskiego w okresie dwudziestu lat Jego posługi na Dolnym Śląsku. Należy zauważyć, że tylko niektóre artykuły odnoszą się bezpośrednio do osoby Księdza Kardynała, pozostałe natomiast ukazują funkcjonowanie różnych instytucji w archidiecezji wrocławskiej w okresie pontyfikatu ks. Henryka kard. Gulbinowicza. Do pierwszej grupy należą artykuły: bp A. Śmigielski, *Współpraca ks. kard. Henryka Gulbinowicza z zakonami męskimi*, ks. A. Młotek, *Idee przewodnie listów pasterskich kardynała Henryka Gulbinowicza*, s. M. Pytel, *Kardynał Henryk Gulbinowicz a zakony żeńskie w archidiecezji wrocławskiej*, ks. T. Reroń,

Kardynał Henryk Gulbinowicz a inteligencja katolicka oraz bp J. Tyrawa, *Wizytacje biskupie ks. kard. Henryka Gulbinowicza w archidiecezji wrocławskiej w latach 1976-1994*. Natomiast do omawianych w pozostałych pracach instytucji i działań duszpasterskich należą: założony w 1990 roku *annus propedeuticus* w Henrykowie jako nowość w formacji seminaryjnej (ks. M. Biskup), Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne i Papieski Fakultet Teologiczny we Wrocławiu (ks. I. Dec), Synod archidiecezji wrocławskiej (ks. R. Drozd), budownictwo sakralne we Wrocławiu służące odnowie liturgicznej (ks. M. Drzewiecki), instytucje charytatywne (ks. E. Janiak), sanktuaria archidiecezji wrocławskiej (ks. A. Kiełbasa), ruch pielgrzymkowy (J. Łukaszewicz), Metropolitalny Sąd Duchowny (ks. R. Maryński), liturgiczna służba ołtarza (ks. E. Mitek), Archiwum, Biblioteka i Muzeum Archidiecezjalne (ks. J. Pater), sieć parafialna i dekanalna w archidiecezji wrocławskiej (ks. S. Pietraszko, ks. S. Kruszak, s. Rafaela Woźna), duszpasterstwo powołaniowe (ks. A. Radecki), katechizacja w archidiecezji wrocławskiej (ks. S. Turkowski), duszpasterstwo młodzieży (ks. J. Żytowiecki) oraz duszpasterstwo polonijne (ks. J. Choroszy).

W ocenie całej pracy należy podkreślić fakt, że różnorodne teksty nie zostały ujednoczone pod względem stylistycznym. Dlatego autorzy tej zbiorowej pracy przemawiają „własnymi językami”. Księga jubileuszowa osiągnęła niewątpliwie swój pierwszorzędny cel ukazania w możliwie jak najbardziej adekwatny sposób postaci księdza kardynała Henryka Gulbinowicza. Ponadto zawarła w sobie swoistego rodzaju kompendium życia Kościoła na Dolnośląskiej Ziemi. W ten sposób *Patientia et caritas* stała się księgą świadectwa Kościoła, a także księgą źródłową dla wielu badań historyczno-naukowych.

ks. Włodzimierz Wołyniec